

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

3^{ος} χρόνος

Τεύχος LXXV, Δευτέρα 26 Οκτωβρίου 2009

Συντακτική Ομάδα:

Αλεξοπούλου Χριστίνα

Βλαστάρης Γιάννης

Δρακάτου Ντίνα

Καλογρίδης Γιάννης

Καρακατσάνη Φωτεινή

Κόκαλη Χριστίνα

Κούρου Ιφιγένεια

Παναγιωτίδου Ράνια

Ταγκαλάκη Ειρήνη

Συντονιστής:

Δρ. Κωνσταντίνος Φίλης

Περιεχόμενα

- *Obama για αντιπυραυλική ασπίδα: τα σχέδια αλλάζουν, η ιδέα παραμένει*
- *Τα ενεργειακά σχέδια της Ρωσίας στη Νοτιανατολική Ευρώπη*
- *Σύσφιξη σχέσεων Ρωσίας- Κίνας*
- *Ματιές στην επικαιρότητα*

Obama για αντιπυραυλική ασπίδα: τα σχέδια αλλάζουν, η ιδέα παραμένει

Το σχέδιο για την αντιπυραυλική ασπίδα στην ανατολική Ευρώπη, όπως αυτό καταρτίστηκε και προωθήθηκε από την προεδρία Bush αποτελεί πλέον παρελθόν. Ο Barack Obama φαίνεται αποφασισμένος να χαράξει και εδώ τον δικό του δρόμο και να αποποιηθεί την κληρονομιά του προκατόχου του. Ωστόσο, το ζήτημα των σχέσεων με την ανατολική Ευρώπη και τη Ρωσία, καθώς και εκείνο της στρατηγικής προστασίας από μια ενδεχόμενη ιρανική πυρηνική απειλή παραμένουν ανοιχτά και θέτουν τον Αμερικανό πρόεδρο προ διλημμάτων.

Πράγματι, στις 17 Σεπτεμβρίου ο πρόεδρος Obama επιβεβαίωσε την εγκατάλειψη των σχεδίων που είχε επεξεργαστεί η προηγούμενη αμερικανική κυβέρνηση για την αντιπυραυλική και ανακοίνωσε πως η χώρα χρειάζεται ένα αμυντικό σύστημα «που θα ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στις απειλές που αντιμετωπίζουμε» και το οποίο θα είναι «δοκιμασμένο και αποδοτικό». Όπως διευκρίνισε ο Β. Obama, η νέα προσέγγιση στο ζήτημα αυτό υπαγορεύθηκε από τις τελευταίες εκτιμήσεις για τον κίνδυνο που συνεπάγονται τα σχέδια του Ιράν και οι οποίες, σύμφωνα με τα στοιχεία που επικαλέστηκε ο ίδιος, κάνουν λόγο για στροφή της Τεχεράνης στην κατασκευή πυραύλων όχι μεγάλου βεληνεκούς –όπως λάμβαναν ως δεδομένο οι σχεδιασμοί της κυβέρνησης Bush– αλλά μικρού και μεσαίου.

Ωστόσο, παρά τις μεταβολές στην τακτική, η αμερικανική στρατηγική είναι ξεκάθαρο πως παραμένει προσανατολισμένη στην επιλογή προώθησης ενός πυραυλικού αμυντικού συστήματος για την Ευρώπη, όπως ξεκαθάρισε άλλωστε και ο υπουργός άμυνας, Robert Gates. Σύμφωνα με τις διευκρινίσεις που την επόμενη ημέρα, 18 Σεπτεμβρίου, δόθηκαν από τον Λευκό Οίκο, το νέο σχέδιο για την αντιπυραυλική θα εφαρμοστεί με ορίζοντα δέκα ετών (2010-2020) και θα κάνει χρήση δοκιμασμένων

μέσων –όπως είναι το αμυντικό σύστημα κατά βαλλιστικών πυραύλων, Aegis–, τα οποία θα βρίσκονται διασκορπισμένα σε διάφορα χερσαία σημεία, αλλά και επί πολεμικών πλοίων. Επίσης, ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο των νέων σχεδιασμών είναι πως η εφαρμογή τους θα γίνει τμηματικά, σε τέσσερις φάσεις (η πρώτη αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2011, η δεύτερη το 2015, η τρίτη το 2018 και η τέταρτη το 2020). Όπως είναι φανερό, το κυρίαρχο στοιχείο της νέας αντιπυραυλικής θα είναι η ευελιξία (όπως προκύπτει από το στοιχείο της ύπαρξης διαφόρων σημείων –χερσαίων και θαλάσσιων– τοποθέτησης των μέσων αναχαίτισης, καθώς και από εκείνο της σταδιακής εφαρμογής του όλου σχεδίου).

Οι αντιδράσεις στην απόφαση του Αμερικανού προέδρου για αναθεώρηση των σχεδίων για την αντιπυραυλική υπήρξαν έντονες και προήλθαν τόσο από το εσωτερικό των Ηνωμένων Πολιτειών, όσο και από τους άμεσα ενδιαφερόμενους στο εξωτερικό. Καταρχήν, στο εσωτερικό η ρεπουμπλικανική αντιπολίτευση χαρακτήρισε λανθασμένη την επιλογή Obama, καθώς προσφέρει μια νίκη στη ρωσική διπλωματία, χωρίς άμεσα ανταλλάγματα.

Στο εξωτερικό, θετική, αν και συγκρατημένη, υπήρξε η αντίδραση της ρωσικής πλευράς. Ο Ρώσος αντιπρόσωπος στο NATO, Dmitry Rogozin, έκανε λόγο για «ταφή ενός αποσυντεθειμένου πτώματος», ο πρόεδρος Medvedev χαρακτήρισε την απόφαση «θετική» και «υπεύθυνη» που θα προάγει και τις προσπάθειες των δύο πλευρών στο ζήτημα του περιορισμού του πυρηνικού τους οπλοστασίου, ενώ ο πρωθυπουργός Putin επεσήμανε πως επρόκειτο για μια «σοφή και γενναία» κίνηση του Αμερικανού προέδρου. Επίσης, θετικές υπήρξαν οι αντιδράσεις τόσο από την ηγεσία του NATO – με τον Γενικό Γραμματέα, Anders Fogh Rasmussen, να προτείνει μάλιστα μια τριπλή αμερικανική-νατοϊκή-ρωσική συνεισφορά στη νέα ασπίδα–, όσο και από την Γερμανίδα καγκελάρια, Angela Merkel, η οποία δήλωσε πως η απόφαση αυτή θα βοηθήσει ώστε να ξεπεραστούν οι δυσκολίες με τη Ρωσία και να σχηματιστεί ενιαίο μέτωπο κατά της ιρανικής απειλής.

Τέλος, έκδηλα αμήχανες και επιφυλακτικές, υπήρξαν οι αντιδράσεις των συμμάχων των ΗΠΑ στην ανατολική Ευρώπη που σύμφωνα με τους παλαιούς σχεδιασμούς για την ασπίδα θα φιλοξενούσαν αποκλειστικά στο έδαφός τους τις σχετικές εγκαταστάσεις. Ο Πολωνός πρωθυπουργός, Donald Tusk, δήλωσε πως παρά την αλλαγή στην απόφαση, η χώρα του μπορεί ακόμη να εξασφαλίσει μια ξεχωριστή θέση στους νέους σχεδιασμούς και επίσης πως οι σχέσεις με τις ΗΠΑ φέρνουν αποτελέσματα που μπορεί μεν να είναι διαφορετικά από αυτά που είχαν αρχικά εκτιμηθεί, είναι όμως σε κάθε περίπτωση επωφελή. Ο Τσέχος πρωθυπουργός, Jan Fischer, από την πλευρά του, δήλωσε πως η συνεργασία της χώρας του με τις ΗΠΑ στο στρατιωτικό και επιστημονικό πεδίο θα συνεχιστεί και υπογράμμισε πως αυτή ήταν και η διαβεβαίωση του Β. Obama στη μεταξύ τους τηλεφωνική επικοινωνία που προηγήθηκε των σχετικών εξαγγελιών του τελευταίου.

Ωστόσο, η αλλαγή στα σχέδια για την αντιπυραυλική δημιουργεί αναμφίβολα μια νέα εποχή στις σχέσεις της Ουάσινγκτον με τις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Τις παραμέτρους αυτής της νέας εποχής κλήθηκε να συζητήσει ο Αμερικανός αντιπρόεδρος, Joe Biden, με τις ηγεσίες των εν λόγω χωρών, κατά την περιοδεία του στην περιοχή στις 21-23 Οκτωβρίου που στόχο είχε να ενημερώσει τους συμμάχους, αλλά και να διασκεδάσει τις ανησυχίες τους. Ο J. Biden επισκέφθηκε διαδοχικά την Πολωνία, την Τσεχία και τη Ρουμανία, συναντήθηκε με τις αντίστοιχες ηγεσίες και προσπάθησε να εξηγήσει τη νέα αμερικανική πολιτική.

Στη Βαρσοβία, ο πρωθυπουργός Tusk χαρακτήρισε το νέο σχέδιο «ενδιαφέρον» και τόνισε πως η χώρα του είναι έτοιμη να συμμετάσχει, ενώ ο αντιπρόεδρος Biden επανέλαβε πως «η δέσμευση (της Ουάσινγκτον) απέναντι στην Πολωνία είναι σταθερή» και έσπευσε να καθησυχάσει τους φόβους για μια αμερικανο-ρωσική προσέγγιση δηλώνοντας στην πολωνική εφημερίδα Rzeczpospolita πως δεν υπάρχει καμιά συμφωνία με τη Μόσχα εις βάρος των κεντροευρωπαίων συμμάχων. Τέλος, το ίδιο κλίμα διάθεσης συνεισφοράς συνάντησε ο Αμερικανός αντιπρόεδρος τόσο στην Πράγα, όσο και στο Βουκουρέστι.

Εκτίμηση

Αναμφίβολα, η απόφαση Obama για αλλαγή των σχεδίων εφαρμογής της αντιπυραυλικής ασπίδας δημιουργεί νέα δεδομένα στις σχέσεις της Ουάσινγκτον τόσο με τη Μόσχα, όσο και με τις συμμαχικές χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Ως εκ τούτου, πρόκειται για μια επιλογή σύνθετη και με συνέπειες σε διάφορα επίπεδα. Καταρχήν, θα πρέπει να επισημάνουμε πως η λήψη της απόφασης αυτής προκάλεσε έκπληξη, καθώς αφενός αντιτίθεται στις διαμορφωμένες θέσεις του στρατιωτικού κατεστημένου και στα συνδεδεμένα με αυτό οικονομικά συμφέροντα στο εσωτερικό των ΗΠΑ, ενώ στο εξωτερικό, αφήνει προφανώς εκτεθειμένους τους ανατολικοευρωπαίους συμμάχους της Ουάσινγκτον που πίστευαν πως η συγκεκριμένη ασπίδα θα τους προσέφερε σημαντική προστασία έναντι της υποτιθέμενης απειλής που συνιστά για αυτούς η Μόσχα και όσι τόσο η Τεχεράνη. Ωστόσο, μια προσεκτικότερη εξέταση των παραμέτρων της γενικότερης πολιτικής Obama, αλλά και της συγκεκριμένης απόφασης, θα μας πείσει πως στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για μια απροσδόκητη εξέλιξη. Καταρχήν, ο Obama κινείται σταθερά σε πιο συναινετικές λογικές σε σχέση με τον προκάτοχό του και οι πρωτοβουλίες για καταπολέμηση της δυσπιστίας έναντι των πολιτικών των ΗΠΑ αποτελούν σημαντικό μέρος της ατζέντας του. Επίσης, η συγκεκριμένη απόφαση φανερώνει πως ο Λευκός Οίκος κατανόησε ότι η μορφή που είχε δοθεί στην αντιπυραυλική ασπίδα όχι μόνο δεν προστάτευε αξιόπιστα έναντι μιας ενδεχόμενης ιρανικής απειλής, αλλά και γενικότερα το κόστος από την εφαρμογή της (εντάσεις και τριβές με Ρωσία, ανησυχία και απροθυμία των δυτικοευρωπαίων συμμάχων) ήταν μεγαλύτερο από το αμφιβόλου αξία όφελος. Τέλος, απαραίτητη είναι η εξέταση και της ρωσικής στάσης απέναντι στην πρωτοβουλία Obama. Είναι αλήθεια πως παρά τις επίσημες δηλώσεις των Ρώσων ηγετών ο αντίκτυπος της πρωτοβουλίας αυτής δεν ήταν ο αναμενόμενος, καθώς η ρωσική πλευρά εμφανίζεται αρκετά επιφυλακτική. Ωστόσο,

αυτό συνεπάγεται έναν κίνδυνο για τα ρωσικά συμφέροντα: όσο η Μόσχα επιμένει να κρατά κλειστά τα χαρτιά της και να μην επιδεικνύει διαπραγματευτική ευελιξία, κινδυνεύει να μείνει εκτός του πλαισίου διαβουλεύσεων που θα προωθήσει η αμερικανική πλευρά για το θέμα και ως εκ τούτου να αποκλειστεί από τις εξελίξεις, αδυνατώντας να ασκήσει την επιρροή της για να πετύχει μια ευνοϊκή ρύθμιση. Με τον τρόπο αυτό, ο Obama θα έχει τη δυνατότητα να εκθέσει τους Ρώσους ως μη συνεργάσιμους, τη στιγμή που ο ίδιος επιδεικνύει πνεύμα κατανόησης των ανησυχιών που προκαλούν οι αμερικανικές πρωτοβουλίες και πνεύμα συνεργασίας για υπέρβασή τους. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημάνουμε για ακόμη μία φορά πως η απόφαση του Αμερικανού προέδρου αναφέρεται στην αλλαγή των σχεδίων εφαρμογής της ασπίδας και όχι στην εγκατάλειψή της. Τούτο σημαίνει πως τα νέα σχέδια μπορούν να συνεπάγονται νέα πλεονεκτήματα για την Ουάσινγκτον, όπως είναι η εμπέδωση της επιρροής της σε νέες περιοχές (μέσω της τοποθέτησης συστημάτων της ασπίδας π.χ. σε Τουρκία, Ουκρανία, ανατολική Μεσόγειο ή Βαλκάνια) πολύ πιο σημαντικές από την ανατολική Ευρώπη για την αμερικανική στρατηγική, από την άποψη ότι η τελευταία είναι λίγο έως πολύ «δεδομένη». Σε μια τέτοια περίπτωση, επομένως, η τωρινή αλλαγή των σχεδίων για την ασπίδα θα συνιστά μόνο μία «πύρρειο νίκη» για τη Μόσχα, καθώς ενδέχεται η, μέσω της νέας μορφής της ασπίδας, εξάπλωση της αμερικανικής επιρροής σε νέες περιοχές να στοιχίσει ακόμη περισσότερο στα ρωσικά συμφέροντα.

Σύσφιξη σχέσεων Ρωσίας-Κίνας

Η τελευταία επίσκεψη του Vladimir Putin στο Πεκίνο αν μη τι άλλο επιβεβαίωσε το άνοιγμα της Ρωσίας προς ανατολάς και την προσέγγιση που προσπαθεί να επιτύχει με την πάλαι ποτέ απομακρυσμένη ασιατική δύναμη. Οι δύο χώρες γιόρτασαν τα 60 χρόνια διπλωματικών σχέσεων τους, υπογράφοντας εμπορικές συμφωνίες ύψους 3,5 δις δολαρίων σε επίπεδο κρατών αλλά και επιχειρήσεων.

Η πιο σημαντική από αυτές προβλέπει την τροφοδοσία της δεύτερης μεγαλύτερης καταναλώτριας χώρας πετρελαίου στον κόσμο με 70 δις κυβικά μέτρα ρωσικού αερίου ετησίως από την κρατική εταιρεία φυσικού αερίου Gazprom, την οποία και υπέγραψε ο ίδιος ο επικεφαλής της εταιρείας, Alexei Miller. Η συμφωνία αυτή έρχεται σε συνέχεια αντίστοιχης συμφωνίας 25 δις δολαρίων για την προμήθεια πετρελαίου που υπογράφηκε νωρίτερα φέτος. Ειδικότερα, τον περασμένο Φεβρουάριο, οι δύο χώρες συμφώνησαν στην κατασκευή πετρελαιοαγωγού που θα συνδέει την ανατολική Σιβηρία με την Κίνα σε συνδυασμό με την 20ετή προμήθεια της τελευταίας με ρωσικό αργό. Η επίτευξη της συμφωνίας έγινε δυνατή χάρη στο δάνειο ύψους 25 δις δολαρίων που παρείχε η κινεζική Αναπτυξιακή Τράπεζα στις μεγάλες ρωσικές εταιρίες Rosneft και Transneft για τη χρηματοδότηση του αγωγού, ο οποίος εκτιμάται ότι θα μεταφέρει 15 εκ. τόνους πετρελαίου τον χρόνο από το Σκοβοροντίνο (στην ανατολική Σιβηρία) έως το κινεζικό Ντακίγγκ.

Δυο επιπλέον δάνεια, επίσης, συμφωνήθηκαν και κατά την εν λόγω επίσκεψη του Ρώσου πρωθυπουργού. Σύμφωνα με τον αναπληρωτή πρωθυπουργό της Ρωσίας, Alexander Zhukov, τα δύο δάνεια ύψους 500 εκ. θα χορηγηθούν από κινεζικές τράπεζες σε ρωσικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και συγκεκριμένα από την China Development Bank προς την Vnesheconombank και από την Αγροτική Τράπεζα Κίνας προς την κρατική VTB Bank. Μεταξύ άλλων ο Zhukov ανέφερε ότι υπεγράφησαν και συμφωνίες για περαιτέρω επενδύσεις κινεζικών κεφαλαίων σε ρωσικά κατασκευαστικά προγράμματα, αλλά δεν έδωσε περαιτέρω πληροφορίες.

Ένα σημαντικό βήμα, τέλος, στην προσπάθεια οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κρατών, των οποίων οι σχέσεις παρέμεναν ψυχρές από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 η είναι συμφωνία στρατηγικού περιεχομένου που προβλέπει ότι οι δύο χώρες δεσμεύονται να προειδοποιούνται αμοιβαία σε περίπτωση εκτόξευσης βαλλιστικού πυραύλου από το έδαφος του ενός ή του άλλου.

Εκτίμηση

Είναι γεγονός ότι υπάρχει μια ισχυρή δυναμική στις διμερείς σχέσεις Ρωσίας-Κίνας σε πολιτικό, στρατιωτικό, οικονομικό αλλά και ενεργειακό επίπεδο. Οι δύο χώρες χαρακτηρίζονται αναμφίβολα από μια αμοιβαία πρόθεση για ενίσχυση της μεταξύ τους συνεργασίας προκειμένου να αναχαιτίσουν την επιρροή των ΗΠΑ στην ευρύτερη περιοχή της κεντρικής Ασίας. Επιθυμία τους είναι λοιπόν να εντάξουν υπό την προστασία τους άλλα μικρότερα κράτη της Κεντρικής Ασίας ώστε να ελέγχουν τις σχετικές εξελίξεις και να μην επιτρέψουν στις ΗΠΑ με πρόφαση το ζήτημα του Αφγανιστάν και την παγκόσμια τρομοκρατία να ενισχύσουν τους δεσμούς τους με εκείνες τις χώρες. Κοινό στοιχείο των δύο χωρών είναι επίσης τα μειονοτικά ζητήματα, τα οποία προσπαθούν να ελέγξουν με κάθε τρόπο στο εσωτερικό τους (παράδειγμα Ουιγούρων στην Κίνα και Τσετσένων στην Ρωσία) αλλά και εν γένει το μουσουλμανικό στοιχείο. Είναι εμφανές, επίσης, ότι οι δύο χώρες έχουν κοινές ή τουλάχιστον εγγύτερες αντιλήψεις για τον τρόπο λειτουργίας του πολιτικού συστήματος, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα παραπάνω ασφαλώς και διευκολύνουν τις σχέσεις τους με τα άλλα κράτη (πχ η επέκταση της Κίνας στην Αφρική). Ακόμη, τόσο η Ρωσία όσο και η Κίνα προωθούν ένα οικονομικό μοντέλο αυταρχικού καπιταλισμού. Οι κανόνες ανοιχτής αγοράς εξυπηρετούν τις εγχώριες πολιτικές ελίτ και συμβάλλουν στην επιβίωση και στην ενδυνάμωση του κράτους. Ο κρατικός προστατευτισμός είναι αρκετά έντονος σε στρατηγικούς τομείς της οικονομίας αυτών των χωρών. Επίσης, η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση της τελευταίας για ενέργεια σε συνδυασμό με τις πλούσιες ποσότητες υδρογονανθράκων που κατέχει η Ρωσία (είτε στο έδαφος της είτε στο έδαφος τρίτων χωρών που ελέγχει έμμεσα) υπογραμμίζει τις αρκετά επικερδείς δυνατότητες συνεργασίας που εμφανίζονται.

Από την άλλη πλευρά, ανακύπτουν και κάποια ζητήματα προβληματικά, όπως το γεγονός ότι και οι δύο χώρες είναι εν δυνάμει περιφερειακοί ανταγωνιστές και αντιμετωπίζουν ένα δημογραφικό πρόβλημα που θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα στην εξέλιξη των μεταξύ τους σχέσεων. Η ανατολική αραιοκατοικημένη περιοχή της Ρωσίας, εξακολουθεί να απειλείται από την υπερβολική δραστηριότητα των Κινέζων γειτόνων. Επιπρόσθετα, τόσο η Ρωσία όσο και η Κίνα εξακολουθούν να έχουν περισσότερο ανάγκη τις ΗΠΑ απ' ό,τι η μια την άλλη ενώ τόσο πολιτικά αλλά και οικονομικά δεν επιθυμούν να προκαλέσουν μια διάρρηξη των σχέσεων τους με την αμερικάνικη δύναμη, με τη δημιουργία ενός συνασπισμού που θα αμφισβητεί ξεκάθαρα την αμερικάνικη κυριαρχία, προωθώντας ένα παράλληλο παγκόσμιο σύστημα. Συνοψίζοντας, δεν υπάρχει ένας ενιαίος πόλος ισχύος στις ρώσο-κινεζικές σχέσεις αλλά δύο. Ταυτίζονται σε κάποια ζητήματα αλλά έχουν προβλήματα μπροστά τους που είναι αποτέλεσμα της εξέλιξης μιας φυσικής διαδικασίας που σε σημαντικό βαθμό δεν μπορούν να ελέγξουν.

Τα ενεργειακά σχέδια της Ρωσίας στη Νοτιανατολική Ευρώπη

Την Τρίτη 20 Οκτωβρίου ο Ρώσος πρόεδρος, Dmitry Medvedev, πραγματοποίησε ιστορική επίσκεψη στη Σερβία –την πρώτη του ως κατόχου του προεδρικού αξιώματος της Ρωσίας στη χώρα αυτή. Ο Medvedev κατά τη διάρκεια της μονοήμερης παραμονής του στο Βελιγράδι συνάντησε τον ομόλογό του, Boris Tadić, και διεξήγαγε επαφές με πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες της χώρας. Πεδία ενδιαφέροντος για τη ρωσική αποστολή αποτέλεσαν ζητήματα πολιτικής φύσης, όπως η υποστήριξη της σερβικής ηγεσίας στο ζήτημα του Κοσόβου, οι επενδύσεις στην επικράτεια των δύο χωρών, καθώς και θέματα τεχνικού χαρακτήρα.

Η σημαντικότερη εξέλιξη της εν λόγω επίσκεψης υπήρξε, αναμφίβολα, η υπογραφή συμφωνιών σε θέματα ενέργειας και οικονομίας. Συγκεκριμένα, η Σερβία ανακοίνωσε την απόφασή της να «φιλοξενήσει» στα εδάφη της τον αγωγό φυσικού αερίου South Stream. Από τη σερβική επικράτεια αναμένεται να διέλθουν 470 χλμ του εν λόγω αγωγού, μεταφέροντας 36 έως 41 δις κυβικά μέτρα ρωσικού αερίου. Με την έναρξη της λειτουργίας του South Stream υπολογίζεται πως η Σερβία θα προαχθεί στον μεγαλύτερο ενεργειακό προμηθευτή των Βαλκανίων, τροφοδοτώντας με φυσικό αέριο τη Βοσνία, την Κροατία, την ΠΓΔΜ, τη Ρουμανία, ενώ θα καλύπτει και ένα μέρος των αναγκών της Βουλγαρίας. Το εν λόγω project αναμένεται να αποφέρει 750 εκατομμύρια δολάρια ετησίως στη χώρα από τους φόρους διαμετακόμισης του ρωσικού αερίου. Η κατασκευή του σερβικού τμήματος του South Stream, η οποία συμφωνήθηκε να αποτελέσει κοινό έργο της σερβικής εταιρίας Srbijagas και της ρωσικής Gazprom, αναμένεται να αρχίσει περί τα τέλη του 2011. Επιπλέον, οι δύο εταιρίες ανακοίνωσαν την κατασκευή υπόγειου σταθμού αποθήκευσης φυσικού αερίου στην πόλη Banatski Dvor, χωρητικότητας 450 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων.

Σε συνέχεια των συμφωνιών στον ενεργειακό τομέα, ο Dmitry Medvedev γνωστοποίησε την παροχή ρωσικού δανείου ύψους 1,5 δις δολαρίων προς τη σερβική κυβέρνηση. Οι όροι παροχής του εν λόγω δανείου είναι ευνοϊκότεροι από εκείνους άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αυτό, σύμφωνα με το Ρώσο πρόεδρο, οφείλεται στις στενές σχέσεις ειλικρινούς συνεργασίας των δύο χωρών. Η συμφωνία προβλέπει την άμεση καταβολή στη Σερβία ποσού ύψους 350 εκατομμυρίων δολαρίων, ενώ το εναπομείναν ποσό θα εκταμιευθεί στις αρχές του νέου έτους. Σύμφωνα με την ανακοίνωση του σερβικού υπουργείου οικονομίας, τα εν λόγω ποσά θα χρησιμοποιηθούν τόσο για την κάλυψη του ελλειμματικού προϋπολογισμού της χώρας, όσο και για έργα υποδομής, όπως η κατασκευή δικτύου υπόγειου σιδηροδρόμου στο Βελιγράδι. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως η σερβική εταιρία NIS –της οποίας το 51% βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Gazprom– έλαβε δάνειο ύψους 100 εκατομμυρίων δολαρίων από την Τράπεζα της Μόσχας, ώστε να χρηματοδοτήσει τις τρέχουσες δραστηριότητές της.

Η ρωσική ηγεσία, εκτός από τη σερβική υποστήριξη στην προώθηση των ενεργειακών της σχεδίων, φρόντισε να αποσπάσει τη συναίνεση και άλλων χωρών της Νοτιανατολικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, μία ημέρα πριν την επίσκεψη Medvedev στο Βελιγράδι, ανακοινώθηκε επίσημα η συμφωνία Ρωσίας, Τουρκίας και Ιταλίας όσον αφορά στον αγωγό «Samsun-Ceyhan». Οι τρεις χώρες υπέγραψαν μνημόνιο συνεργασίας σχετικά με την υλοποίηση του εν λόγω αγωγού πετρελαίου, ο οποίος θα συνδέει τις τουρκικές ακτές της Μαύρης Θάλασσας με τις αντίστοιχες της Μεσογείου, μεταφέροντας ποσότητα ίση με 1,2 εκατομμύρια βαρέλια ημερησίως. Η σημασία του συγκεκριμένου αγωγού είναι θεμελιώδης, καθώς αποτελεί διαφοροποίηση έναντι των παραδοσιακών «δρόμων» που προμηθεύουν την Ευρώπη με ενέργεια, ενώ υπογραμμίστηκε και η φιλική προς το περιβάλλον κατασκευή και λειτουργία του αγωγού. Υπεύθυνες για την πραγματοποίηση της εν λόγω συμφωνίας ορίστηκαν η ιταλική εταιρία ENI, οι ρωσικές Rosneft, Transneft και Sovcomflot, καθώς και η τουρκική Calik Enerji.

Τέλος, πέραν του αγωγού «Samsun-Ceyhan», η Ρωσία και η Τουρκία προχώρησαν σε συμφωνία και όσον αφορά τον South Stream, αφού ο Τούρκος πρόεδρος, Abdullah Gül, ανακοίνωσε πως η χώρα του θα παραχωρήσει τις αναγκαίες άδειες ώστε ο αγωγός να διέρχεται των τουρκικών υδάτων και συγκεκριμένα της τουρκικής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) στη Μαύρη Θάλασσα. Η πρωτοβουλία της τουρκικής πλευράς καλωσορίστηκε θερμά από τον πρόεδρο Medvedev, ο οποίος τόνισε πως οι ρωσο-τουρκικές σχέσεις θα εισαχθούν σε μια νέα εποχή στρατηγικής συνεργασίας.

Εκτίμηση

Είναι εμφανές πως η Ρωσία επιθυμεί να προωθήσει το συντομότερο δυνατόν την υλοποίηση του αγωγού South Stream, υπογράφοντας διμερείς συμφωνίες με τις χώρες με τις οποίες επιθυμεί να συνεργαστεί. Η πρόσφατη συμφωνία με τη Σερβία φανερώνει εύγλωττα την αυξημένη ενεργειακή επιρροή που κατάφερε να ασκεί στη χώρα, κυρίως λόγω της αγοράς του πλειοψηφικού πακέτου μετοχών της NIS. Στην περίπτωση της Σερβίας αντικατοπτρίζεται και ένα νέο μοντέλο άσκησης επιρροής, μέσω χορήγησης δανείων με ευνοϊκούς όρους (αυτό συνέβει πρόσφατα και με την Βενεζουέλα). Φυσικά, ο δανεισμός πραγματοποιείται κατόπιν προσεκτικής επιλογής των ληπτών, αλλά και των προθέσεών τους, καθώς δεν είναι τυχαίο πως τα χρήματα που δανείζει η Ρωσία τελικώς επιστρέφουν σε εκείνη μέσω συνεργασιών στον οικονομικό τομέα. Ενδεικτικό, επίσης, στοιχείο της ρωσικής δύναμης στα ενεργειακά δρώμενα της ΝΑ Ευρώπης αποτελεί και το ενδιαφέρον άλλων χωρών της Βαλκανικής για συμμετοχή στο εν λόγω project που άλλες φορές έχει εκφραστεί επίσημα, όπως στην περίπτωση της Ρουμανίας, και άλλες «ψυθιρίζεται», όπως στην περίπτωση της ΠΓΔΜ. Πάντως, δεν είναι λίγες οι χώρες που ψέγουν το Κρεμλίνο για προσπάθεια επιβολής μονοπωλίου στην προμήθεια του φυσικού αερίου. Τα αντεπιχειρήματα που προβάλλονται από τη ρωσική πλευρά συνοψίζονται στα εξής σημεία: πρώτον, η Ρωσία δεν μπορεί να καθορίσει την τιμή του φυσικού αερίου και δεύτερον, δεν μπορεί να εμπορευθεί μόνη της το εν λόγω προϊόν. Παρόλα αυτά, τα ρωσικά ενεργειακά σχέδια φαίνεται να βρίσκονται σε καλό δρόμο, ιδιαίτερα μετά τη συναίνεση της Τουρκίας, ώστε να χρησιμοποιηθεί η ΑΟΖ της τελευταίας στη Μαύρη Θάλασσα. Έτσι, η Μόσχα αποκτά τη δυνατότητα να παρακάμψει τα ουκρανικά ύδατα, πράγμα που αποτελούσε διακαή της πόθο, λόγω των πολιτικών και οικονομικών διαφορών της με τη χώρα, αλλά και λόγω των μέχρι τώρα δειγμάτων γραφής της Ουκρανίας που πέρυσι δε δίστασε να διακόψει τη ροή φυσικού πετρελαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συμπερασματικά, η Ρωσία διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον ενεργειακό τομέα, ελέγχοντας, μεταξύ άλλων, τις εξαγωγές των κεντρασιατικών κρατών, ενδυναμώνοντας ουσιαστικά τους δεσμούς της με το «δυτικόστροφο» Αζερμπαϊτζάν, ενώ παράλληλα βολεύεται από το γεγονός πως ένας ισχυρός δυνητικός ανταγωνιστής, το Ιράν, βρίσκεται διεθνώς απομονωμένο, με ανίσχυρη οικονομία και δομικά προβληματικές υποδομές, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να διαθέσει τα αποθέματα φυσικού αερίου που κατέχει. Τέλος, προβάλλοντας το φιλικό προς το περιβάλλον χαρακτήρα του φυσικού αερίου, η Μόσχα επιχειρεί να αποθαρρύνει κάθε επένδυση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας που απαιτούν υψηλότερο κόστος και δη σε περίοδο κρίσης αλλά και τεχνογνωσία που, πάντως, η ίδια δεν διαθέτει.

Ματιές στην επικαιρότητα

Πολιτική

- **Ο Viktor Yanukovich είναι -και επίσημα πλέον- ο υποψήφιος της φιλορωσικής αντιπολίτευσης για την προεδρία της Ουκρανίας.** Όπως όλα δείχνουν, η υποψηφιότητά του αποτελεί το φαβορί για τις εκλογές της 17^{ης} Ιανουαρίου καθώς προηγείται με ποσοστό άνω του 10 % της τωρινής πρωθυπουργού και συνυποψήφιάς του για την προεδρία, Yulia Tymoshenko. Ήδη ο Yanukovich έχει υποσχεθεί να κάνει τη χώρα ουδέτερη και τονίζει την αξία των διμερών σχέσεων με τη Ρωσία, η οποία αντιμετωπίζει με όλο και μεγαλύτερη καχυποψία τον απερχόμενο πρόεδρο Viktor Yushchenko. Από την άλλη πλευρά, τη ροπή της προς την ευρωπαϊκή οδό εξέφρασε η πρωθυπουργός της Ουκρανίας, Yulia Tymoshenko, η οποία ορίστηκε επίσημα ως υποψήφια για την προεδρία της χώρας στις 24 Οκτωβρίου. Η Ουκρανή πρωθυπουργός ξεκαθάρισε στους υποστηρικτές της ότι επιθυμεί «ειλικρινείς και διαφανείς» σχέσεις με τη Ρωσία καθώς επίσης «ισότιμες και αξιοπρεπείς». Όσον αφορά στις σχέσεις της Ουκρανίας με τις γειτονικές χώρες, υποστήριξε ότι θα πρέπει να οικοδομηθούν στα πλαίσια φιλίας. Η Tymoshenko διαβλέπει ότι το Κίεβο θα μπορούσε να αξιοποιήσει τις σχέσεις γειτονίας με τη Μόσχα, εντούτοις, υπογραμμίζοντας ότι το μέλλον της χώρας της είναι συνδεδεμένο με την Ευρώπη, δηλώνοντας χαρακτηριστικά ότι «το μονοπάτι μας οδηγεί στην ευρωπαϊκή κοινότητα. Η Ουκρανία, η οποία έχει τις βαθύτερες χριστιανικές και ευρωπαϊκές ρίζες δε μπορεί να βρίσκεται εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας».
- **Και ο τελευταίος «αντάρτης» της Λισσαβόνας φαίνεται να υπέκυψε τελικά στις πιέσεις των εταίρων για την επικύρωση της Συνθήκης** στις αρχές της προηγούμενης εβδομάδας. Ο Vaclav Klaus, πρόεδρος της Τσεχίας, ηρνείτο να υπογράψει τη Συνθήκη, φοβούμενος τις διεκδικήσεις που μπορούσαν να εγείρουν οι Γερμανοί (Σουδήτες) που απελάθησαν από τη χώρα την επαύριον του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Οι διεκδικήσεις αυτές θα μπορούσαν να βασιστούν στο Charter of Fundamental Rights που ενσωματώνει η Συνθήκη. Για το λόγο αυτό, ο Klaus επέμενε στην εξαίρεση της χώρας του από αυτό παρ' όλο που πολιτικοί κύκλοι της χώρας διακήρυσσαν τον κίνδυνο να τεθεί η χώρα στο περιθώριο των εξελίξεων. Η συμβιβαστική λύση φαίνεται να προήλθε μετά από πρόταση της σουηδικής προεδρίας, χωρίς όμως οι λεπτομέρειες της πρότασης να έχουν δημοσιευθεί ακόμη. Υπενθυμίζουμε ότι η Συνθήκη της Λισσαβόνας υπολογιζόταν να τεθεί σε ισχύ στις αρχές του 2009, εξέλιξη που δεν έγινε δυνατή εξαιτίας του «όχι» των Ιρλανδών. Η ίδια η Τσεχία είναι από τα νεότερα μέλη της Ένωσης καθώς προσχώρησε σε αυτήν μόλις το 2004.
- **Στροφή φαίνεται να πραγματοποιεί η Ουκρανία στη μέχρι τώρα στάση της απέναντι στη Ρωσία, όπως δείχνουν τα αποτελέσματα της συνάντησης των υπουργών εξωτερικών των δύο χωρών που έλαβε χώρα στις 23 Οκτωβρίου.** Σύμφωνα με ρητή δήλωση του νέου Ουκρανού υπουργού εξωτερικών, Pyotr Poroshenko, το Κίεβο «είναι έτοιμο να επαναλάβει το

διάλογο σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένου του ανώτερου». Μόλις τον Αύγουστο, το Κίεβο κατηγορούσε τη Μόσχα για ιμπεριαλιστική στάση, σήμερα, όμως, φαίνεται να επιδιώκει μείωση των εντάσεων. Στους ίδιους τόνους κινήθηκαν και οι δηλώσεις του Ρώσου ομολόγου του, Sergei Lavrov, ο οποίος δήλωσε μετά τη συνάντηση πως βάση για την επίλυση των όποιων θεμάτων ανακύψουν θα είναι ο διάλογος και η διαπραγμάτευση. Συζητήθηκε το θέμα του στόλου της Μαύρης Θάλασσας και, αν και δεν υπήρξαν νέες προτάσεις, είναι σημαντικό το γεγονός πως ο διάλογος έγινε σε ήρεμους τόνους.

- **Εξαιρετικά αμφίβολη προβλέπεται η δυνατότητα ορθής διεξαγωγής του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών στο Αφγανιστάν.** Τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου φαίνεται να ανατρέπονται μετά τη διαπίστωση νοθείας εκ μέρους της Επιτροπής Εκλογικών Προσφυγών (ECC) σε 210 εκλογικά τμήματα. Η Επιτροπή, που υποστηρίζεται από τον ΟΗΕ, δήλωσε πως περίπου 1,3 εκατ. ψήφοι θα πρέπει να θεωρηθούν άκυρες και αντίστοιχο τμήμα του ποσοστού που συγκέντρωσε ο κάθε υποψήφιος θα αφαιρεθεί. Έτσι, το κλείσιμο της «ψαλίδας» δημιουργεί νέα δεδομένα στην εκλογική διαμάχη: το ποσοστό του πρώην προέδρου, Hamid Karzai, πρόκειται να πέσει από το συντριπτικό 54,6% που κατέκτησε αρχικά στο 48%, ενώ το ποσοστό του αντιπάλου του, Abdullah Abdullah, θα ενισχυθεί, φθάνοντας στο πολύ σημαντικό 32% από το προηγούμενο 27,8%. Ωστόσο, ουσιαστικά εμπόδια στην ελεύθερη και σωστή διεξαγωγή δημοκρατικών εκλογών στο Αφγανιστάν φαίνονται να δημιουργούν και οι Taliban αλλά ακόμη και ο ίδιος ο λαός. Συγκεκριμένα, η χαμηλή προσέλευση των πολιτών στον δεύτερο γύρο, που υπολογίζεται ότι θα πέσει κάτω από το 5%, θα ανταποκρίνεται στις συνεχείς προτροπές των Taliban να μποϊκοτάρουν αυτή την «αμερικανική διαδικασία».

Άμυνα και Ασφάλεια

- **Κοινές στρατιωτικές ασκήσεις πραγματοποιούν από τις 24 Οκτωβρίου μονάδες των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ και της Γεωργίας στο έδαφος της τελευταίας.** Όπως δήλωσε εκπρόσωπος της αμερικανικής πρεσβείας στην Τιφλίδα, οι εν λόγω ασκήσεις, με κωδική ονομασία, «Άμεση Απάντηση», θα διαρκέσουν δύο εβδομάδες και θα έχουν στόχο την **προετοιμασία των γεωργιανών δυνάμεων που θα προστεθούν στις λοιπές συμμαχικές δυνάμεις που βρίσκονται στο Αφγανιστάν.** Υπενθυμίζεται πως τον περασμένο Αύγουστο το κοινοβούλιο της χώρας ενέκρινε την απόφαση του προέδρου Mikheil Saakashvili για αποστολή στο αφγανικό μέτωπο ενός λόχου και ενός τάγματος πεζοναυτών.

- **Ο τελευταίος κύκλος των συνομιλιών για την ανανέωση της Συνθήκης START 1**, η οποία αποτελεί το βασικό πυλώνα για τις από κοινού δεσμεύσεις αφοπλισμού μεταξύ Ρωσίας και Η.Π.Α., **έλαβαν χώρα στη Γενεύη την προηγούμενη εβδομάδα**. Η επικείμενη λήξη της, στις 5 Δεκεμβρίου του τρέχοντος έτους, προέτρεψε τους δύο ηγέτες, Dmitry Medvedev και Barack Obama, να επιτείνουν τις προσπάθειες τους να ετοιμασθεί ένα προσχέδιο συμφωνίας που θα αντικαταστήσει την START 1. Μετά από μία σειρά συνομιλιών σχετικά, το Κρεμλίνο ανακοίνωσε στις 24 Οκτωβρίου πως η Συνθήκη που θα αντικαταστήσει τη START 1 αναμένεται να είναι έτοιμη ως τις αρχές Δεκεμβρίου.
- Συνεχίζεται με αμείωτη ένταση η **συνεργασία Μόσχας – Νέου Δελχί** στον τομέα της **αμυντικής βιομηχανίας**. Μετά το πέρας των εργασιών της τελευταίας συνεδρίασης της ρωσο-ινδικής διακυβερνητικής επιτροπής για τη στρατιωτική συνεργασία ο Ινδός υπουργός Άμυνας, A. K. Antony, δήλωσε στις 15 Οκτωβρίου πως οι δύο χώρες σχεδιάζουν να προβούν άμεσα στην υπογραφή μιας νέας συμφωνίας για τη συνεργασία κατά τα έτη 2011-2020 στον εν λόγω τομέα και η οποία θα αντικαταστήσει την ισχύουσα που λήγει στα τέλη του 2010. Υπενθυμίζεται πως η τελευταία έχει αποδώσει σημαντικούς καρπούς, καθώς συμπεριέλαβε πάνω από 200 κοινά προγράμματα αγοραπωλησιών και συμπαραγωγών, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται ο εκσυγχρονισμός του αεροπλανοφόρου Vikramaditya (πρώην «Ναύαρχος Γκορσκόφ») για το ινδικό ναυτικό, η παραχώρηση άδειας παραγωγής των αρμάτων μάχης T-90 στην Ινδία και η από κοινού ανάπτυξη των πυραύλων BrahMos. Η νέα συμφωνία αναμένεται να υπογραφεί κατά την επίσκεψη του Ινδού πρωθυπουργού στη Μόσχα κατά τον προσεχή Δεκέμβριο, ενώ, όπως δήλωσαν οι αντιπρόσωποι των δύο πλευρών, έμφαση θα δοθεί στην από κοινού ανάπτυξη νέων πολεμικών αεροσκαφών, μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει η ανάπτυξη ενός αξιόπιστου μαχητικού 5^{ης} γενιάς.
- Διέψευσε τις φήμες για διακοπή της ρωσο-ιρανικής στρατιωτικής **συνεργασίας** εκπρόσωπος της ρωσικής Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας για τη Στρατιωτική και Τεχνική Συνεργασία. Σύμφωνα με δηλώσεις στις 22 Οκτωβρίου του συγκεκριμένου αξιωματούχου –που κράτησε την ανωνυμία του– στο ρωσικό πρακτορείο Ria Novosti, «η Ρωσία είναι αποφασισμένη να συνεχίσει τη στρατιωτική και τεχνική συνεργασία της με το Ιράν στα πλαίσια των διεθνών της υποχρεώσεων». Οι φήμες που εμφανίστηκαν τις τελευταίες ημέρες στον τύπο έκαναν λόγο για **διακοπή της μεταφοράς αντιαεροπορικών πυραύλων S-300** στην Ισλαμική Δημοκρατία, παρά το γεγονός ότι υπάρχει σχετική διακρατική συμφωνία, η υπογραφή της οποίας, όμως, είχε προκαλέσει έντονες αντιδράσεις από τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Ωστόσο, όπως επισημαίνουν ειδικοί αναλυτές, μια ενδεχόμενη υπαναχώρηση

της ρωσικής πλευράς θα στοίχιζε οικονομικά (1,4 δις δολάρια από διαφυγόντα κέρδη και ρήτρες), ενώ θα έπληττε και το διεθνές κύρος της χώρας.

- Ο επικεφαλής του ρωσικού κρατικού ομίλου της αμυντικής βιομηχανίας Rosoboronexport, Anatoly Isaikin, δήλωσε στις 22 Οκτωβρίου πως **Ρωσία και Κίνα** βρίσκονται κοντά στην **υπογραφή συμφωνίας, η οποία θα ρυθμίζει τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας για την κατασκευή του αυτόματου πολυβόλου AK-47**, του πασίγνωστου ανά τον κόσμο ως «**Καλάσνικοφ**». Επισημαίνεται πως η κατασκευή του εν λόγω πολυβόλου λαμβάνει χώρα σε πολύ μεγάλο αριθμό κρατών, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν για αυτό νόμιμες άδειες του ρωσικού κράτους (του φορέα που κατέχει τα σχετικά δικαιώματα της ευρεσιτεχνίας), με αποτέλεσμα το τελευταίο να χάνει αρκετά χρήματα. Η συγκεκριμένη συμφωνία αποτελεί μια αρχή για αλλαγή της υπάρχουσας κατάστασης, ενώ, όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο Isaikin, «**ακόμη και στις ΗΠΑ κατασκευάζεται (το Καλάσνικοφ) χωρίς να υπάρχει καμία σχετική άδεια**».
- **Γνωστή έγινε η ταυτότητα του τρομοκράτη που αποπειράθηκε να δολοφονήσει δύο από τα πλέον υψηλόβαθμα στελέχη της Τσετσενίας**, τον πρόεδρο Ramzan Kadyrov και τον βουλευτή Adam Delimkhanov. Πρόκειται για τον Beslan Bastayev, επονομαζόμενο και «εμίρη του Urus-Martan». Η απόπειρα έγινε στο Grozny το βράδυ της 23^{ης} Οκτωβρίου και ο συλληφθείς επέβαινε σε αυτοκίνητο που κατευθυνόταν με μεγάλη ταχύτητα προς το σημείο όπου βρισκόταν ο Delimkhanov και αναμενόταν από στιγμή σε στιγμή να φτάσει ο Kadyrov. Αφού ολοκληρώθηκε η αναχαίτιση του υπόπτου, η αστυνομία ανακάλυψε 200 κιλά εκρηκτικών στο εσωτερικό του αυτοκινήτου.
- **Η ρωσική εταιρία Sukhoi Civil Aircraft υπέγραψε συμβόλαιο με την ιταλική εταιρία Itali airlines για την πώληση 10 αεροσκαφών «Superjet100»**. Τα πρώτα αεροπλάνα θα παραδοθούν στην ιταλική εταιρία το 2011. Η Sukhoi αποτελεί την μεγαλύτερη εταιρία κατασκευής αεροσκαφών της Ρωσίας και κατέχει τη τρίτη θέση στον κόσμο στην παραγωγή σύγχρονων μαχητικών αεροσκαφών.

Οικονομία

- **Η Παγκόσμια Τράπεζα συνεχάρη τη Ρουμανία για το τραπεζικό της σύστημα**, καθώς η πλειοψηφία των 41 τραπεζών που δραστηριοποιούνται στη χώρα παρουσιάζουν πλεόνασμα ξένου κεφαλαίου. Μάλιστα, την προσεχή εβδομάδα αντιπροσωπεία της Παγκόσμιας Τράπεζας θα μεταβεί στο Βουκουρέστι με σκοπό να συζητήσει με την ηγεσία της χώρας την εκπλήρωση των όρων για την παροχή δανείων ανάπτυξης που συνολικά ανέρχονται στο ποσό του 1 δις ευρώ αλλά και για να την βοηθήσει στις μεταρρυθμιστικές της

προσπάθειες. Η αντιπροσωπεία θα λειτουργήσει σε στενή συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, του οποίου επίσης αποστολή θα επισκεφθεί τη χώρα.

- **Έκτακτο δάνειο αξίας 700 εκατομμυρίων ευρώ χορήγησε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στη Λευκορωσία**, βοηθώντας την να αντεπεξέλθει στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Το ΔΝΤ επεσήμανε πως η χώρα έχει εφαρμόσει αποτελεσματικές πολιτικές προσαρμογής, ιδιαίτερα με την ρύθμιση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, υποτιμώντας το νόμισμα της κατά 20% αλλά και με την περικοπή σημαντικών δαπανών και την επιβολή φορολογικών επιβαρύνσεων. Με το δάνειο αυτό, το συνολικό πακέτο δανεισμού ανέρχεται στα 2,23 δις δολάρια. Το Μίνσκ δεσμεύτηκε να ακολουθήσει περιοριστική πιστωτική πολιτική ώστε να μειωθεί το δημοσιονομικό έλλειμμα και να διευκολύνει την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, μιας και η οικονομία βασίζεται κυρίως στην κρατική δραστηριότητα..
- Σε συνάντηση με Ρώσους επιχειρηματίες που έλαβε χώρα στο Κρεμλίνο, ο **πρόεδρος της Ρωσίας, Dmitry Medvedev, δεσμεύτηκε πως η χώρα θα προσχωρήσει στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου**, παρά τις καθυστερήσεις που έχουν επέλθει. Οι καθυστερήσεις αυτές οφείλονται στην επιμονή της Ρωσίας να θέτει ως όρο για την προσχώρηση της στον Οργανισμό την ταυτόχρονη είσοδο και με τους ίδιους όρους με το Καζακστάν και τη Λευκορωσία, με τις οποίες τον Ιανουάριο αναμένεται να σχηματίσει τελωνειακή ένωση. Στην ίδια συνεδρίαση, ο Ρώσος πρόεδρος δήλωσε πως η οικονομία της χώρας χρήζει εκσυγχρονισμού και δεν πρέπει πλέον να βασίζεται μόνο στην εκμετάλλευση των πρώτων υλών.
- **Η κάτω βουλή της Ρωσίας ενέκρινε σε πρώτη ανάγνωση το σχέδιο προϋπολογισμού για το 2010** αλλά και τις βασικές παραμέτρους για το 2011 και 2012. Για το 2010 το έλλειμμα του προϋπολογισμού αναμένεται να φτάσει τα 2,94 τρις ρούβλια (100 δις δολάρια) αποτελώντας το 6,8% του ΑΕΠ. Το 2011 υπολογίζεται πως το έλλειμμα θα μειωθεί στο 4% και το 2012 στο 3% του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός του 2010 προβλέπεται να έχει κοινωνικό χαρακτήρα, δαπανώντας μεγάλο μερίδιο στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.
- **Τον ταχύτερο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης σημείωσε η κινεζική οικονομία** το τρίτο τρίμηνο του 2009 χάριν της ενίσχυσης των δαπανών και της αύξηση του δανεισμού σε επίπεδα - ρεκόρ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της κινεζικής στατιστικής υπηρεσίας, το **ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8,9%** το τρίτο τρίμηνο έναντι της αντίστοιχης περιόδου του προηγούμενου έτους. Στο σύνολο του εννεάμηνου του 2009, οι ρυθμοί ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας διαμορφώθηκαν στο 7,7%. Με βάση το σύνολο των στοιχείων, το Πεκίνο εκτιμά ότι αναμφίβολα θα ανταποκριθεί στον στόχο αύξησης του ΑΕΠ κατά

8% το τρέχον έτος. Έως σήμερα το πρόγραμμα οικονομικής στήριξης που υιοθέτησε η κυβέρνηση, κυρίως μέσω έργων υποδομών, συνέβαλε με 7,3 ποσοστιαίες μονάδες στην ανάπτυξη. Η κινεζική κυβέρνηση θα διατηρήσει τα μέτρα στήριξης της οικονομίας, ενώ επεσήμανε ότι οι αποφάσεις της θα διαμορφωθούν πλέον με γνώμονα τις αυξανόμενες ανησυχίες για εκδήλωση πληθωριστικών πιέσεων.

- **Στις διεθνείς αγορές στρέφεται για δανεισμό η Ρωσία, προχωρώντας για πρώτη φορά την τελευταία δεκαετία στην έκδοση διεθνών ομολόγων αξίας 18 δις δολαρίων.** Με την κίνηση αυτή, η Μόσχα αποσκοπεί να ενισχύσει τα δημόσια έσοδα της, αξιοποιώντας ταυτόχρονα το θετικό κλίμα διεθνώς που επιτρέπει την αναθέρμανση της ζήτησης για τίτλους αναδυόμενων οικονομιών. Η έκδοση των εν λόγω ομολόγων θα πραγματοποιηθεί κατά το πρώτο τρίμηνο του 2010. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ρωσία διαθέτει συναλλαγματικά αποθέματα ύψους 400 δις δολαρίων αλλά η απόφασή της να στηρίζει το ρούβλι από τον Αύγουστο του 2008 έως και σήμερα της έχει κοστίσει περισσότερα από 200 δις δολάρια. Η αποτίμηση των επενδυτικών διαθέσεων θα γίνει στο Λονδίνο το Νοέμβριο, όπου προγραμματίζεται επίσκεψη υψηλόβαθμης αντιπροσωπείας του Υπουργείου Οικονομίας της χώρας.

Ενέργεια

- **Στη Ρωσία βρέθηκε ο Υπουργός Οικονομίας και Ενέργειας της Βουλγαρίας, Traicho Traikov, προκειμένου να συναντήσει τον Ρώσο ομόλογό του, Sergey Shmatko.** Η ατζέντα των συζητήσεων περιελάμβανε τη κατασκευή των South Stream, του Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη, καθώς και του πυρηνικού σταθμού Belen. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε εν όψει της συνεδρίασης της Διακυβερνητικής επιτροπής για την οικονομική, επιστημονική και τεχνική συνεργασία που θα πραγματοποιηθεί στη Σόφια τον προσεχή Δεκέμβρη.
- **Παράταση ως τα μέσα της άλλης βδομάδας ζήτησε το Ιράν για να αποφασίσει εάν δέχεται ή όχι το προσχέδιο συμφωνίας που κατέθεσε στις συνομιλίες της Βιέννης η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) σχετικά με το θέμα των πυρηνικών.** Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, το μεγαλύτερο μέρος του ιρανικού ουρανίου που προορίζεται για πολιτική χρήση θα εμπλουτίζεται στο εξωτερικό. Οι ΗΠΑ και η Γαλλία έχουν συμφωνήσει με το σχέδιο της Διεθνούς Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας ενώ η Ρωσία, πρώτη εκ των τεσσάρων, το αποδέχθηκε με ανακοίνωση του υπουργού εξωτερικών, Sergei Lavrov. Το τεχνικό σκέλος της πρότασης περιλαμβάνει τη μεταφορά στη Ρωσία μεγάλου μέρους των αποθεμάτων ουρανίου εμπλουτισμένου στο 5% που διαθέτει η Τεχεράνη. Ακολούθως, η Ρωσία θα αναλάβει τον

εμπλουτισμό του ουρανίου αυτού στο 20%, πριν η Γαλλία αναλάβει την μετατροπή του σε καύσιμο για τον αντιδραστήρα της Τεχεράνης. Το Ιράν δήλωσε ότι βλέπει με θετική ματιά το προσχέδιο που κατατέθηκε, ταυτόχρονα, όμως, άφησε να εννοηθεί, μέσω των ιρανικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, ότι αντιπροτείνει να αγοράσει από το εξωτερικό εμπλουτισμένο ουράνιο και όχι να στέλνει στο εξωτερικό το δικό του για ενίσχυση του βαθμού εμπλουτισμού του, όπως προτάθηκε από τη Διεθνή Υπηρεσία.

- **Η Υπηρεσία Ενέργειας της Δανίας ενέκρινε στις 22 Οκτωβρίου τη διέλευση του αγωγού «Nord Stream» από τα δανέζικα χωρικά ύδατα**, υποστηρίζοντας πως μετά τη μελέτη περιβαλλοντικών ερευνών που διεξήχθησαν, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κατασκευή του αγωγού δε θέτει κινδύνους. Οι υπόλοιπες χώρες που αναμένεται να εγκρίνουν την κατασκευή του έργου είναι η Ρωσία, η Γερμανία, η Φινλανδία και Σουηδία. Υπενθυμίζεται ότι ο εν λόγω αγωγός αναμένεται να τροφοδοτήσει την ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά με 55 δις κυβικά μέτρα ρωσικού φυσικού αερίου από τη Σιβηρία. Η ποσότητα αυτή αντιστοιχεί στο 11% της αναμενόμενης ετήσιας ευρωπαϊκής κατανάλωσης το 2011.
- **Επαφές με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων καθώς και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης ξεκινά η εταιρεία NGPI**, η οποία διαχειρίζεται το project του αγωγού φυσικού αερίου **Nabucco**. Οι επαφές έχουν ως στόχο τη διασφάλιση των περίπου 8 δις ευρώ που απαιτούνται για την επένδυση. Ο πρόεδρος του Αζερμπαϊτζάν, İlham Aliyev, δήλωσε ότι η χώρα του είναι έτοιμη να πουλήσει στην Ευρώπη φυσικό αέριο σε τιμές αγοράς, προσθέτοντας χαρακτηριστικά ότι αρκεί μία κίνηση των Ευρωπαίων για να ξεπεραστούν και οι τελευταίες εκκρεμότητες που υπάρχουν με την Τουρκία και οι οποίες, όπως είναι γνωστό, αφορούν το ύψος των ποσοτήτων και τις τιμές του καυσίμου.
- **Ο γαλλικός όμιλος GDF Suez εμφανίστηκε έτοιμος να εξετάσει ενδεχόμενη επένδυση στον αγωγό φυσικού αερίου Nabucco** σύμφωνα με δηλώσεις του προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου του, Gerard Mestrallet. Στις αρχές του 2008 ο γαλλικός όμιλος είχε επιχειρήσει να συμμετάσχει στο πρόγραμμα Nabucco, αλλά προσέκρουσε στην άρνηση της Τουρκίας, η οποία εξέφρασε με αυτόν τον τρόπο την διαμαρτυρία της για νόμο στη Γαλλία, σύμφωνα με τον οποίο θα επέφερε ποινικές ευθύνες η άρνηση ότι οι μαζικοί φόνοι Αρμενίων το 1915 ήταν «γενοκτονία». Προς το παρόν, οι εταίροι στον Nabucco είναι η αυστριακή OMV, η ουγγρική MOL, η ρουμανική Transgaz, η βουλγαρική Bulgargaz, η τουρκική Botas και η γερμανική RWE.

